

U 29/2023 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Suomen liittymisestä Euroopan meribiologian keskus – eurooppalaiseen tutkimusinfrastruktuurikonsortioon (EMBRC-ERIC -konsortioon liittyminen)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle muistio Suomen liittymisestä Euroopan meribiologian keskus – eurooppalaiseen tutkimusinfrastruktuurikonsortioon EMBRC-ERIC sekä EMBRC-ERIC:n perussääntö.

Helsingissä 24.8.2023

Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala

Opetusneuvos Riina Vuorento

24.8.2023

EHDOTUS SUOMEN LIITTYMISEKSI EUROOPAN MERIBIOLOGIAN KESKUS - EUROOPPALAISEEN TUTKIMUSINFRASTRUKTUURIIN (EMBRC-ERIC –KONSORTIOON LIITTYMINEN)

1 Suomen liittyminen EMBRC-ERICiin jäsenenä

Suomen on tarkoitus liittyä jäsenenä Euroopan meribiologian keskus – eurooppalainen tutkimusinfrastruktuurikonsortioon EMBRC-ERICiin (European Marine Biology Resource Center, myöhemmin EMBRC-ERIC). EMBRC-ERIC on hajautettu tutkimusinfrastruktuuri meribiologiselle tutkimukselle.

EMBRC-ERIC on perustettu komission päätöksellä 23.8.2018 (2018/272/EU). EMBRC-ERICin isäntämaa on Ranska. EMBRC-ERICin jäseniä ovat isäntämaan lisäksi Belgia, Espanja, Israel, Italia, Kreikka, Norja, Portugali sekä Ruotsi.

EMBRC-tutkimusinfrastruktuuri on priorisoitu Euroopan tasolla ja Suomessa. EMBRC sisällytettiin eurooppalaiselle tutkimusinfrastruktuurien (ESFRI) tiekartalle vuonna 2008. Vuodesta 2018 lähtien se on arvioitu yhdeksi niistä ESFRI-hankkeista, jotka ovat vakiinnuttaneet toimintansa ja joilla on tärkeä merkitys eurooppalaisen tutkimuksen kilpailukyvyille (ESFRI Landmark). Suomen kansalliselle tutkimusinfrastruktuurien tiekartalle on sisällytynyt Suomen merentutkimuksen hajautettu infrastruktuuri FINMARI vuodesta 2014 lähtien. FINMARI -konsortio on esittänyt Suomen liittymistä EMBRC-ERICiin jäsenenä.

Suomalaiset tutkimusorganisaatiot ovat tehneet yhteistyötä EMBRC-ERICin kanssa osallistumalla hankkeeseen, joissa on kehitetty yhteisiä toimintamalleja, palveluita ja hinnoittelua (pp2EMBRC-hanke 2015-2016) sekä hankkeeseen, jossa on tarjottu eurooppalaisille tutkijoille pääsy pohjoisen Itämeren ekosysteemeihin ja meribiologiseen tutkimusfasiliteetteihin (H2020 ASSEMBLE Plus 2017-2022).

Suomen Akatemian asettama tutkimusinfrastruktuurikomitea suositti 13.12.2022 Suomen liittymistä EMBRC-ERICiin. Komitean mukaan kansallisen FINMARI-tutkimusinfrastruktuurin tuottamat merentutkimuksen palvelut on todettu korkeatasoisiksi useiden kansainvälisten vertaisarviointien pohjalta. Komitea katsoo, että jäsenyys EMBRC-ERICissa täyttää Suomen kansainväliselle tutkimusinfrastruktuurijäsenyydelle asetetut laatuvaatimukset. Lisäksi tutkimusinfrastruktuurikomitea varautuu maksamaan EMBRC-ERICin jäsenmaksun ensimmäisen kolmen vuoden ajalta vuosina 2023-2025. Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitean jäsenmaksuja koskeva päätös on määräaikainen ja se käsittelee asiaa seuraavan kerran vuoden 2025 loppuun mennessä. Kansalliset tutkimusinfrastruktuuriin osallistuvat tutkimusorgani-

saatiot ovat tarvittaessa sitoutuneet jäsenmaksun kattamiseen vuoden 2025 jälkeen. Loppuosasta jäsenyyden kustannuksista vastaavat EMBRC-ERICiin osallistuvat tutkimusorganisaatiot.

EMBRC-ERICiin osallistumisesta Suomelle aiheutuvat kulut koostuvat perussäännön mukaisesta jäsenmaksusta, joka olisi nykyisellä jäsenmäärällä 63 633 euroa vuodessa, sekä kansallisen tutkimusinfrastruktuurin ylläpitämisestä ja toiminnasta.

EMBRC-ERICin perussäännön mukainen Suomea edustava taho olisi opetus- ja kulttuuriministeriö, joka nimeäisi edustajat EMBRC-ERICin yleiskokoukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö nimeäisi myös kansallisen yksikön (perussäännössä ”solmukohta”). EMBRC-ERICin kansalliseksi yksiköksi on tarkoitus nimetä Helsingin yliopisto.

2 Suomen osallistuminen EMBRC-ERICiin

Helsingin yliopiston Tvärminnen tutkimusasema koordinoi EMBRC-ERICin toimintaan liittyvää Suomen meribiologisen tutkimuksen verkostoa (Tvärminnen tutkimusasema, Saaristomeren tutkimusasema Seili, Husön biologinen asema ja Suomen ympäristökeskuksen merentutkimuslaboratorio). Tämä kansallinen toiminta on osa Suomen merentutkimuksen infrastruktuuri FINMARIa.

Suomen merentutkimuksen hajautettu infrastruktuuri FINMARI on 4 tutkimuslaitoksen (Suomen ympäristökeskus, Ilmatieteen laitos, Geologian tutkimuskeskus, Luonnonvara-keskus) ja 3 yliopiston (Helsingin yliopisto, Turun yliopisto, Åbo Akademi) muodostama merentutkimuksen resurssien kokonaisuus. FINMARIn tavoitteena on luoda kestävä pohja meriekosysteemien monitasoisen ajallisen ja paikallisen vaihtelun syiden ymmärtämiselle meren suojelun pohjaksi. FINMARI muodostaa havaintojen ja kokeellisen tutkimuksen kokonaisuuden, joka perustuu osapuolten erityisosaamisen integrointiin yhteisessä kehittämissuunnitelmassa. FINMARI koostuu kenttäasemista, tutkimusaluksista, kokeellisista laboratorioista, kauppalaivojen läpivirtausasemista, profiloivista mittauspoijuista ja muista autonomisista mittausalustoista sekä automatisoidusta Utön ilmakehä- ja merentutkimusasemasta.

3 Euroopan meribiologian keskus tutkimusinfrastruktuurikonsortio (EMBRC-ERIC)

3.1 EMBRC-ERICin tehtävät

EMBRC-ERICin tarkoitus on tarjota tutkijoille ja yrityksille pääsy meriekosysteemeihin ja -organismeihin sekä niiden tutkimiseen tarkoitettuihin laitteistoihin. Sen tavoite on edistää tieteellisiä löytöjä ja syventää ymmärrystä meriekosysteemeistä ja organismeista, edistää kokeellisten mallien käyttöä tieteessä ja lisätä meribiologian profiilia, edistää meren luonnonvarojen hyödyntämistä kestävästi sekä edistää sinistä biotaloutta.

EMBRC-ERIC tarjoaa keskitetyn pääsyn sen jäsenten tutkimuslaitteistoihin, elollisiin luonnonvaroihin, e-infrastruktuuriin ja metadataan. Kunkin jäsenen kansallisten yksiköiden ERI-

Cille tuottamista palveluista sovitaan palvelusopimuksissa, jotka EMBRC-ERIC solmii kyseisten yksiköiden kanssa. EMBRC-ERICin palveluihin ja toimintaan lukeutuvat muun muassa pääsy sen tarjoamiin palveluihin, kansallisten yksiköiden yhteinen kehittämisohjelmiin perustuva tutkimus- ja kehittämistoiminta, yhteisiin teknologioihin ja käytänteisiin rakentuvat palvelut biologisten, analyyttisten ja tiedollisten resurssien saavutettavuuden parantamiseksi, tuki meren biologisen materiaalin saatavuuden lisäämiseksi sekä meren luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyvä neuvonta ja ohjeistus, tutkimuksen ja teollisuuden yhteistyön vahvistaminen, koulutus ja kurssit tutkijoille ja tekniselle henkilöstölle sekä yhteistyö muiden tutkimusinfrastruktuurien kanssa.

EMBRC-ERIC edistää FAIR-periaatteiden mukaista pääsyä palveluihinsa, tutkimuksen tuloksiin ja tietovarantoihin. FAIR -periaatteiden mukaan datan tulee olla löydettävissä (Findable), saavutettavissa (Accessible), yhteentoimivaa (Interoperable) ja uudelleenkäytettävissä (Reusable). EMBRC-ERICin toiminta on ei-taloudellista.

3.2 Jäsenet sekä jäsenten oikeuden ja velvoitteet

EMBRC-ERICin jäseniksi voivat liittyä Euroopan unionin jäsenmaat, EU:n Horisontti-ohjelmaan liittyneet maat, muut kolmannet maat ja kansainväliset järjestöt. EU:n jäsenvaltioilla tai assosioituneilla mailla yhdessä tulee olla äänen enemmistö EMBRC-ERICin yleiskokouksessa. Uusien jäsenten hyväksymisestä päättää yleiskokous liittymishakemuksen perusteella perussäännön mukaisin menettelyin. EMBRC-ERICissä voi olla myös tarkkailijajäseniä.

Jäsenet ovat oikeutettuja nimeämään kaksi edustajaa ja osallistumaan EMBRC-ERICin ylimmän päättävän elimen eli yleiskokouksen toimintaan ja käyttämään äänioikeuttaan. EMBRC-ERICin jäsenyydestä voi erota perussäännössä määritellyin menettelyin.

Perussäännön mukaisesti jäsenen on maksettava vuotuinen jäsenmaksu, jonka määräytymisperusteet on kuvattu perussäännön liitteessä neljä. Kullakin jäsenellä on velvollisuus tukea kansallisen EMBRC-ERICin tutkimusinfrastruktuurin toimintaa. EMBRC-ERICin ja kansallisten tutkimusinfrastruktuurien välisistä oikeuksista ja velvoitteista sovitaan EMBRC-ERICin ja kansallisten yksiköiden välisissä palvelusopimuksissa.

EMBRC-ERICiin voi liittyä myös tarkkailijajäsenenä. Tarkkailijajäsenyys kestää vuoden ja sen voi uusida kahdesti. Tarkkailijajäsenet ovat oikeutettuja osallistumaan yleiskokoukseen ilman äänioikeutta. Tarkkailijajäsenten maksusuudet on määritelty perussäännön liitteessä neljä.

3.3 Hallinto ja päätöksenteko

EMBRC-ERICin hallintorakenteeseen kuuluvat yleiskokous, pääjohtaja ja sihteeristö, kansallisten yksiköiden komitea (the Committee of Nodes) sekä alarakenteet. Perussäännön mukaisia alarakenteita ovat tiede- ja innovaatiokomitea sekä eettinen komitea. Yleiskokous voi päättää lisäksi muiden hallinnollisten elinten perustamisesta. EMBRC-ERICin hallintotoimisto sijaitsee Pariisissa, Ranskassa.

EMBRC-ERICin ylintä päätösvaltaa käyttää yleiskokous. Yleiskokous päättää EMBRC-ERICin kokonaisvaltaisesta ohjauksesta ja valvonnasta. Yleiskokous päättää tutkimusinfrastruktuurin kehittämisestä ja strategioista sekä työohjelmasta ja budjetista. Yleiskokous päättää

myös hallintorakenteesta, toimintasäännöistä, käyttäjäpolitiikasta ja immateriaalioikeuksien periaatteista, jäsenmaksusta ja sen laskentaperiaatteista, jäsenyyteen liittyvistä asioista, sekä tarvittaessa EMBRC-ERICin purkamisesta. Jokaisella jäsenellä on yleiskokouksessa yksi ääni.

Yleiskokous nimittää EMBRC-ERICin toimitusjohtajan. Toimitusjohtaja vastaa EMBRC-ERICin päivittäisestä hallinnosta ja toimii EMBRC-ERICin laillisena edustajana.

Kansallisten yksiköiden edustajat muodostavat kansallisten yksiköiden komitean (perussäännössä solmukohtien komitea). Se kokoontuu toimitusjohtajan kutsusta ja puheenjohtamana. Komitean tehtävänä on varmistaa yleiskokouksen päätösten toimeenpano kansallisissa yksiköissä ja tehdä ehdotuksia yksiköiden palveluiden laadun ja tehokkuuden parantamiseksi. Komitean tehtävä on tukea toimitusjohtajaa. Kussakin kansallisessa yksikössä toimii yksikön koordinaattori ja yhteyshenkilö.

Tiede- ja innovaatiokomitea koostuu ansioituneista eri alojen tutkijoista ja teollisuuden edustajista. Komiteassa tulee olla vähintään neljä jäsentä. Komitea neuvoo yleiskokousta strategisessa suunnittelussa, tieteellisissä ja teknisissä kysymyksissä sekä arvioinnissa. Eettinen komitea toimii tiede- ja innovaatiokomitean osana.

3.4 Rahoitus

EMBRC-ERICin toiminta rahoitetaan jäsenmaksuilla, sen palveluista perittävillä maksuilla sekä mahdollisella ulkopuolisella rahoituksella. Jäsenmaksujen suuruus määräytyy perussäännössä ja perussäännön liitteessä neljä määritettyjen periaatteiden mukaisesti. EMBRC-ERICin vuosibudjetti on noin 900 000 euroa vuosina 2023-2027.

EMBRC-ERICin yleiskokous päättää EMBRC-ERICin jäsenmaksuista yksimielisesti viisivuotiskausiksi. Nykyinen kausi kattaa vuodet 2023-2027. Jäsenmaksu muodostuu kaikille jäsenille yhteisestä tasaosuudesta (60%) sekä bruttokansantuotteen (20%) ja väestön kokoon suhteutetun bruttokansantuotteen (20%) mukaan määräytyvistä osuuksista. Lisäksi jäsenmaksun suuruuteen vaikuttaa jäsenten määrä. Isäntämaa Ranska maksaa jäsenmaksuosuuden sekä isäntämaaosuuden. Suomen jäsenmaksu on 63 633 euroa vuodessa nykyisellä viisivuotiskaudella.

Kukin jäsen vastaa kansallisen EMBRC-ERICiin liitetyn tutkimusinfrastruktuurin rahoituksesta kansallisen järjestelmänsä mukaisesti.

EMBRC-ERIC ja sen jäsenet ovat vapautettuja arvonlisäverosta EMBRC-ERICin ei-taloudelliseen toimintaan hankkimista hyödykkeistä ja palveluista perussäännössä määritellyin rajoituksin. EMBRC-ERIC on vapautettu valmisteverosta sen hankkimista hyödykkeistä ja palveluista perussäännössä määritellyin rajoituksin.

4 Taustaa

4.1 Tutkimusinfrastruktuurien edistäminen Euroopassa

Kansainvälinen yhteistyö tutkimusinfrastruktuurien alueella on välttämätöntä, koska suuria ja kalliita tutkimuslaitteistoja voidaan rakentaa ja käyttää vain usean maan yhteistyönä. Lisäksi yhteistyö tarjoaa uusia mahdollisuuksia laajojen aineistojen tai mittaustulosten yhdistämiseen sekä muualla sijaitsevien infrastruktuurien etäkäyttöön. Euroopan laajuisten tutkimusinfrastruktuuritarpeiden arvioimista varten EU:n jäsenmaat ja komissio ovat perustaneet Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumin (ESFRI). ESFRI julkaisi ensimmäisen tutkimusinfrastruktuurien suunnitelman eli tiekartan v. 2006. Tiekarttaa on päivitetty vuosina 2008, 2010,

2016, 2018 ja 2021. Nykyisellä tiekartalla on 22 hanketta sekä 41 toteuttamisvaiheeseen edennyttä hanketta.

EU:n tutkimuksen puiteohjelmilla on tuettu uusien tutkimusinfrastruktuurien suunnittelua sekä olemassa olevien käytön laajentamista ja yhteistyön tiivistämistä. Tällainen tukimuoto sisältyy myös nykyiseen EU:n tutkimuksen ja innovaatioiden Horisontti Eurooppa -ohjelmaan (2021–2027).

4.2 Tutkimusinfrastruktuuripolitiikka Suomessa

Eurooppalaiseen tutkimusinfrastruktuuripolitiikkaan liittyen Suomi on kartoittanut omat kansalliset tutkimusinfrastruktuurinsa sekä laatinut tiekartan merkittävistä uusista tutkimusinfrastruktuureista. Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitea on julkaissut Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien strategian 2020-2030 sekä Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien tiekartan 2021-2024. Tiekartalla on 29 infrastruktuuria. Ensimmäinen tutkimusinfrastruktuurien tiekartta julkistettiin vuonna 2009.

Suomen Akatemiaa koskevan lain (2014/482) mukaisesti Akatemian organisaation kuuluu tutkimusinfrastruktuurikomitea. Tutkimusinfrastruktuurikomitean tehtävät ovat 1) seurata ja kehittää kansallista ja kansainvälistä tutkimusinfrastruktuuritoimintaa; 2) tehdä esitys Akatemian hallitukselle tutkimusinfrastruktuurien pitkän aikavälin suunnitelmasta; 3) päättää tutkimusinfrastruktuurihankkeiden valinnasta ja vastata hankkeiden seurannasta sekä 4) huolehtia muista Akatemian hallituksen osoittamista tutkimuksen infrastruktuuri-tehtävistä. Kansallisen tutkimusinfrastruktuuripolitiikan kehittämiseksi ja tutkimusinfrastruktuureihin liittyvien kustannusten rahoittamiseksi on valtion budjetissa ollut vuodesta 2012 lähtien tutkimusinfrastruktuurimomentti (29.40.22) opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla, joka nykyisin sisältyy Suomen Akatemian valtuuteen.

Tutkimusinfrastruktuurikomitean tehtävänä on myös antaa toimivaltaiselle ministeriölle suosituksia siitä, tulisiko Suomen liittyä eurooppalaiseen tai muuhun kansainväliseen tutkimusinfrastruktuuriin ja missä määrin liittymisestä aiheutuvia kuluja voidaan maksaa tutkimusinfrastruktuurimomentilta.

Tutkimusinfrastruktuurien rahoitus on monikanavaista. Tutkimusinfrastruktuurien rahoitus muodostuu mm. korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten perusrahoituksesta sekä pääasiassa kilpailullisesta tutkimusrahoittajien, ministeriöiden ja Euroopan unionin (ml tutkimuksen puiteohjelma ja rakennerahastot) rahoituksesta.

Suomi on liittynyt jäseneksi kahteentoista ERIC-muotoiseen tutkimusinfrastruktuuriin (EATRIS, BBMRI, EURO-ARGO, ICOS, CLARIN, ESS, CESSDA, EU-OPENSREEN, INSTRUCT, Euro-BioImaging, ANAEE, ACTRIS) sekä toimii ICOS ERICin, ACTRIS ERICin ja Euro-BioImaging ERICin isäntämaana. Suomi on lisäksi sitoutunut perusteilla olevan INFRAFRONTIER ERICin jäsenyyteen.

5 Ehdotuksen oikeusperusta ja Suomen osallistumisesta päättäminen

Laajojen kansainvälisten tutkimusinfrastruktuurien oikeudellinen toimintamuoto on yleensä joko valtiosopimukseen perustuva kansainvälinen järjestö tai sijaintimaan lainsäädäntöön perustuva yhtiö tai säätiö. Kansainvälinen järjestö on yleensä raskas perustaa ja hallinnoida, ja yhden maan lainsäädännön käyttäminen usean maan yhteisen organisaation pohjana voi tuottaa ongelmia kansallisten lainsäädäntöjen eroavuuksien vuoksi.

Yhtenäisten toimintaperiaatteiden luomiseksi, hallintorakenteiden keventämiseksi ja oikeushenkilöaseman järjestämiseksi EU:n neuvosto on hyväksynyt kesällä 2009 asetuksen (N:o 723/2009) eurooppalaisesta tutkimusinfrastruktuurikonsortioista (ERIC-asetus). Asetus on annettu SEY 171 artiklan (nykyään SEUT 187 artikla) perusteella. ERIC-asetus ja sen perusteella perustettavat tutkimusinfrastruktuurit tukevat SEUT 179 artiklan 1 kohdan tavoitetta luoda ja vahvistaa eurooppalainen tutkimusalue, ERA.

Asetuksessa määritellään ERICin oikeudellinen asema, perustamista koskevat vaatimukset ja menettelyt, tutkimusinfrastruktuuria ja sen käyttöä koskevat vaatimukset, perussäännön keskeinen sisältö mukaan lukien jäsenten oikeudet ja velvollisuudet, hallintorakenne, budjettiperiaatteet, tilinpäätöstä ja tilintarkastusta koskevat periaatteet, noudatettava lainsäädäntö ja purkamismenettelyt. Lisäksi perussäännössä on määräykset tietojen käsittelystä, immateriaalioikeuksista, työhönotosta ja hankintoja koskevista periaatteista.

ERIC perustetaan asetuksen perusteella menettelyssä, jossa komissio tutkittuaan, täyttävätkö jäsenmaiden yhteisesti esittämä hakemus ja perussääntö asetuksessa määrätyt edellytykset, tekee päätöksen ERICin perustamisesta tai hylkää hakemuksen. EMBRC-ERIC on perustettu 23.8.2018.

EMBRC-ERIC on saanut oikeushenkilöllisyyden komission perustamista koskevan päätöksen voimaantulopäivästä alkaen suoraan asetuksessa olevan säännöksen nojalla. ERICille myönnetään laaja oikeustoimikelpoisuus. Sitä ei katsota EU:n toimielimeksi, mutta se tunnustetaan isäntävaltion ilmoituksella sellaiseksi kansainväliseksi toimielimeksi tai järjestöksi, joka voi olla arvonnlisäverodirektiivin (2006/112/EY) ja valmisteverodirektiivin (2008/118/EY) perusteella vapautettu määrätyin edellytyksin arvonnlisäverosta ja valmisteverosta.

Arvonnlisäverodirektiivin täytäntöönpanoasetuksessa (EU/282/2011) on lisäksi määritelty edellytykset, jotka ERICin tulee täyttää, jotta arvonnlisäverovapautta voidaan soveltaa. ERICin hankintamenettelyt eivät kuulu julkisista hankinnoista annetun direktiivin (2014/24/EU) soveltamisalaan.

ERICiin sovelletaan ensisijaisesti EU-lainsäädäntöä ja toissijaisesti sen kotipaikkavaltion lainsäädäntöä sekä, jos sillä on toimipaikkoja useammassa valtioissa, asianomaisen toimipaikan sijaintivaltion lainsäädäntöä mm. terveyteen, ympäristönsuojeluun, vaarallisten aineiden käsittelyyn sekä toimilupien myöntämiseen liittyvissä asioissa. ERICin kotipaikan tulee sijaita EU:n jäsenvaltion tai yhteisön tutkimuksen puiteohjelmaan liittyneen maan alueella.

Perustuslain 93 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto vastaa Euroopan unionissa tehtävien päätösten kansallisesta valmistelusta ja päättää niihin liittyvistä toimenpiteistä, jollei päätös vaadi eduskunnan hyväksymistä. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että 93 §:n 2 momentti kattaa myös unionin toimivaltaan muodollisesti kuulumattomat, mutta unioniasioihin sisällöltään ja vaikutuksiltaan rinnastettavat asiat (PeVM 10/1998 vp). Valtioneuvoston on PL 96 §:n mukaan kirjelmällään lähetettävä puhemiehelle viipymättä tietoonsa tullut ehdotus sellaiseksi säädökseksi, sopimukseksi tai muuksi toimeksi, josta päätetään Euroopan unionissa ja joka muutoin perustuslain perusteella kuuluisi eduskunnan toimivaltaan.

Edellä olevan perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää valtioneuvostolta allekirjoitusvaltuudet EMBRC-ERICille esitettävän jäsenyyshakemuksen allekirjoittamiseksi Suomen puolesta. Eduskunta osallistuu valmisteluun PL 96 §:n mukaisesti.

6 Ehdotuksen vaikutukset

6.1 Tieteelliset ja teknologiset vaikutukset

Suomen osallistuminen EMBRC-ERICiin tehostaa tutkimustoimintaa tarjoamalla keskitetyn pääsyn infrastruktuurin laitteistoihin, e-infrastruktuuriin, biologiseen materiaaliin sekä meta-dataan. Suomen jäsenyys vahvistaa suomalaisen merentutkimuksen palvelukokonaisuuden monimuotoista vaikuttavuutta, lisää kansainvälistä näkyvyyttä ja mahdollisuuksia kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön ja EU-tason rahoitushakuihin.

6.2 Taloudelliset vaikutukset

Perussäännön mukaisesti Suomen tulee

1) maksaa jäsenmaksu, joka nykyisellä osallistujamäärällä on 63 633 euroa vuodessa 2023-2027,

2) tehdä tarkoituksenmukaisia investointeja EMBRC-ERICin toimintaa tukevaan kansalliseen tutkimusinfrastruktuuriin.

Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitea on sitoutunut (13.12.2022) vastaamaan kohdassa 1 mainitusta Suomen jäsenmaksusta kolmen vuoden ajan (2023-2025). Kansalliset tutkimusinfrastruktuuriin osallistuvat tutkimusorganisaatiot ovat tarvittaessa sitoutuneet jäsenmaksun kattamiseen tämän jälkeen. EMBRC-ERICin perussäännön mukaan jäsenmaksua ja budjettia koskevat päätökset edellyttävät yksimielisyyttä.

Kohdan 2 osalta Suomen Akatemia on vuosien 2014-2021 aikana myöntänyt tutkimusinfrastruktuurirahoitusta kansallisen FINMARI -tutkimusinfrastruktuurin rakentamiseen yhteensä 5 931 172 euroa, joka vastaa 70% rahoitettujen hankkeiden kokonaisinvestointi-kustannuksista (8 473 103 euroa). Osa tästä rahoituksesta on kohdistunut meribiologiseen tutkimusinfrastruktuurin kehittämiseen, joka liittyy EMBRC-ERICin toimintaan.

Suomen Akatemian asettama tutkimusinfrastruktuurikomitea päättää mahdollisesta jatkorahoituksesta käytössään olevien määrärahojen sekä Akatemian rahoitusosuuden enimmäismäärä huomioiden. Suomen Akatemian rahoitus perustuu kansainväliseen vertaisarviointiin ja kilpailuun. Kansainvälisille jäsenyyksille ei ole erikseen korvamerkittyä osuutta. Suomen Akatemian rahoitusosuus on tällä hetkellä enintään 70 prosenttia tutkimusinfrastruktuurihankkeen kokonaiskustannuksista. Kansallisten toimijoiden tulee vastata kustannusten loppuosasta omavastuuosuutena keskenään sopimallaan tavalla. Suomen FINMARI/EMBRC -toimijat ovat laatineet suunnitelman tutkimusinfrastruktuurin toiminnan jakautumisesta osana kansallisen jäsenyyden valmistelua.

7 Ahvenanmaan toimivalta

Eurooppalaiseen tutkimusinfrastruktuurikonsortioon liittyminen ei kuulu Ahvenanmaan itsehallinnon piiriin.

8 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Suomen Akatemian asettama tutkimusinfrastruktuurikomitea on antanut opetus- ja kulttuuriministeriölle suosituksen Suomen liittymisestä EMBRC-ERICiin 13.12.2022. Opetus- ja kulttuuriministeriö lähetti luonnoksen kirjelmästä EMBRC-ERICiin liittymiseksi lausunnoille. Lausuntoaika oli 3.-29.4.2023.

Annetut lausunnot:

Suomen Akatemian lausunto 28.4.2023

Geologian tutkimuskeskuksen lausunto 28.4.2023

Helsingin yliopiston lausunto 28.4.2023

Ilmatieteen laitoksen lausunto 28.4.2023

Luonnonvarakeskuksen lausunto 27.4.2023

Suomen ympäristökeskuksen lausunto 28.4.2023

Turun yliopiston lausunto 27.4.2023

Åbo Akademin lausunto 27.4.2023

EU-asiain komitean alaisen tutkimus- ja innovaatiojaoston (EU 20) kirjallinen menettely 1.-9.6.2023.

Lausunnoissa Suomen liittyminen EMBRC-ERIC tutkimusinfrastruktuuriin sai laajaa kannatusta niin EMBRC-ERICiin liittyvien organisaatioiden kuin laajemman FINMARI-tutkimusinfrastruktuurin jäseniltä ja kirjallisessa menettelyssä tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanetilta. Turun yliopiston ja Helsingin yliopiston lausunnoissa on viitattu Suomen FINMARI/EMBRC organisaatioiden laatimaan suunnitelmaan infrastruktuurin toiminnan jakautumisesta eri osapuolille. Muistion taloudelliset vaikutukset -lukua on tämän perusteella täsmennetty. Lisäksi muistioon on tehty lausuntokierroksella ja kirjallisessa menettelyssä saatujen huomioiden perusteella teknisiä korjauksia. Luonnonvarakeskuksen lausunnossa on lisäksi esitetty toive, että Suomen liittyessä EMBRC-ERIC –konsortioon sen suhde Suomen merentutkimusinfrastruktuuri FINMARiin määritellään.

9 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että Suomen liittyminen EMBRC-ERICiin vahvistaa suomalaisen tutkimuksen laatua ja kansainvälistä vaikuttavuutta, edistää meribiologian tutkimusta sekä tukee uusien innovaatioiden syntymistä. Suomen liittyminen EMBRC-ERICiin on Suomen edun mukaista. Valtioneuvosto esittää, että Suomi liittyisi EMBRC-ERICiin.